

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СИНЕРГІЇ ВНУТРІШНЬОГО ТА ЗОВНІШНЬОГО АУДИТУ

© 2015 НАЗАРОВА К. О.

УДК 657.6:005

Назарова К. О. Концептуальні питання методологічного забезпечення узагальнення та реалізації синергії внутрішнього та зовнішнього аудиту

Метою статті є висвітлення деяких концептуальних питань методологічного забезпечення узагальнення та реалізації синергії внутрішнього та зовнішнього аудиту. Розкривається зміст та особливості методологічного забезпечення в умовах синергії двох видів аудиту, коли користувачі інформації отримують дані про наявність (або відсутність) додаткового, синергійного ефекту. Акцент у статті робиться на визначенні місця та оцінці для потреб синергії внутрішнього та зовнішнього аудиту таких економічних категорій, як «пов'язані особи» та «безперервність діяльності суб'єкта господарювання». Досліджується, якими можуть бути подальші дії після отримання та усвідомлення інформації за результатами аудиту. Враховуючи, що реалізація результатів синергії внутрішнього та зовнішнього аудиту відбувається у двох основних напрямках – підвищення гарантій та зменшення низки ризиків – вивчаються шляхи зменшення зазначених ризиків та підвищення гарантій. Досліджуються регламентації Міжнародної федерації бухгалтерів стосовно того, як задані концептуальні питання регулюються міжнародними стандартами аудиту, а також уточнюються зміни в них. Розкриваються основні прояви реалізації синергії внутрішнього та зовнішнього аудиту.

Ключові слова: внутрішній аудит, зовнішній аудит, синергія, результати аудиту.

Рис.: 2. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 17.

Назарова Каріна Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри фінансового аналізу і контролю, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: artorix@ukr.net

УДК 657.6:005

Назарова К. А. Концептуальные вопросы методологического обеспечения обобщения и реализации синергии внутреннего и внешнего аудита

Целью статьи является освещение некоторых концептуальных вопросов методологического обеспечения обобщения и реализации синергии внутреннего и внешнего аудита. Раскрывается содержание и особенности методологического обеспечения в условиях синергии двух видов аудита, когда пользователи информации получают данные о наличии (или отсутствии) дополнительного, синергического эффекта. Акцент в статье делается на определении и оценке для нужд синергии внутреннего и внешнего аудита таких экономических категорий, как «связанные лица» и «непрерывность деятельности предприятия». Исследуется, какими могут быть дальнейшие действия после получения и осознания информации по результатам аудита. Учитывая, что реализация результатов синергии внутреннего и внешнего аудита происходит в двух основных направлениях – повышение гарантий и уменьшение ряда рисков – изучаются пути уменьшения указанных рисков и повышения гарантий. Исследуются регламентации Международной федерации бухгалтеров о том, как упомянутые концептуальные вопросы регулируются международными стандартами аудита, а также уточняются изменения в них. Раскрываются основные проявления реализации синергии внутреннего и внешнего аудита.

Ключевые слова: внутренний аудит, внешний аудит, синергия, результаты аудита.

Рис.: 2. **Табл.:** 4. **Библ.:** 17.

Назарова Карина Александровна – кандидат экономических наук, доцент, докторант кафедры финансового анализа и контроля, Киевский национальный торгово-экономический университет (ул. Киото, 19, Киев, 02156, Украина)

E-mail: artorix@ukr.net

UDC 657.6:005

Nazarova K. O. Conceptual Issues of Methodological Support for Synthesis and Implementation of Synergies between the Internal and the External Audit

The article is aimed to highlight some of the conceptual issues of methodological support for synthesis and implementation of synergies between the internal and the external audit. The content and features of methodological support in terms of synergy of two types of audit, when users of information receive data about the presence (or absence) of additional, or the synergetic effect, is disclosed. The emphasis in the article focuses on identifying and assessing for needs of synergy between the internal and the external audit of such economic categories, as «related persons» and «continuity of the enterprise's activity». Explorations were made concerning the possible next steps after receiving and understanding information on results of audit. Bearing in mind, that implementation of results of synergy between the internal and the external audit occurs in two main directions – improving guarantees and reducing the number of risks – ways to reduce the indicated risks and to improve guarantees were studied. Regulations of the International Federation of Accountants, which define how the referred conceptual issues are regulated by the international standards on auditing, were examined and the changes in them were clearly specified. The main manifestations of implementation of synergy between the internal and the external audit were disclosed.

Key words: internal audit, external audit, synergy, results of audit.

Pic.: 2. **Tabl.:** 4. **Bibl.:** 17.

Nazarova Karina O. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Candidate on Doctor Degree, Department of Financial Analysis and Control, Kyiv National University of Trade and Economy (vul. Kioto, 19, Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: artorix@ukr.net

Реалізація результатів синергії внутрішнього та зовнішнього аудиту відбувається у двох основних напрямках: підвищенні гарантій та зменшенні низки ризиків (як підприємницької діяльності, так і аудиторського), що робить можливим отримання додаткового (синергійного) ефекту (рис. 1). Зокрема, підвищуються гарантії щодо ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання та безперервності його діяльності в передбачуваному майбутньому (на-

приклад, підсилюється впевненість користувачів інформації в достовірності фінансової звітності та її реальній відповідності тим операціям, які суб'єкт господарювання здійснював); відчутно зменшуються ризики діяльності, серед яких найбільшу увагу привертають обман та шахрайства виконавчого керівництва (далі – CEO) та менеджменту суб'єкта господарювання.

Результати досліджень, які характеризуються значною науковою привабливістю у сфері аудиту в цілому та

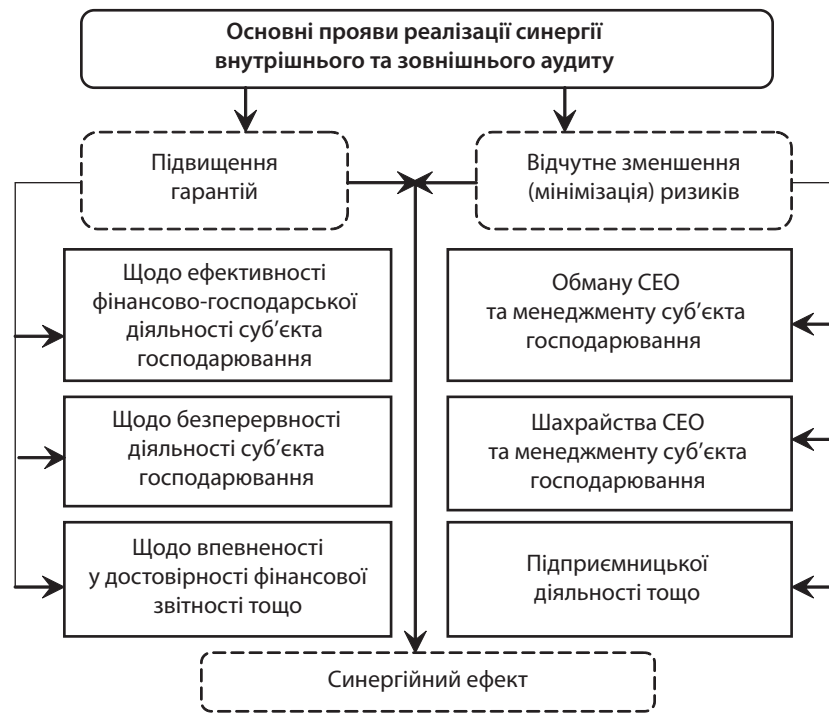

Рис. 1. Основні прояви реалізації синергії внутрішнього та зовнішнього аудиту

стосовно узагальнення результатів внутрішнього та зовнішнього аудиту, належать таким провідним вченим, як В. Галасюк [1], Г. Давидов [2,3], І. Дмитренко [4], І. Дрозд [5], Н. Дорош [6], Т. Каменська [7], О. Макеєва [8], В. Немченко [9], О. Петрик [10], Н. Проскуріна [11], О. Редько [10, 12], О. Сметанко [13], Н. Шалімова [14] та ін.

Досліджуючи загальноекономічні потреби, потенціал та прагнення отримати синергійний ефект, економічна наука та практика потребує розробок щодо синергійного підходу до узагальнення результатів взаємодії внутрішнього та зовнішнього аудиту. Такого результату, коли буде досягнений додатковий, синергійний ефект, тобто буде доведено, що синергія двох видів аудиту відповідає формату «1+1=3», адже синергія – це явище, при якому ціле більше за його складові). Це означає, що сумарна дія двох видів аудиту є більшою, ніж арифметична сума дій кожного виду аудиту по окремоті. Узагальнюючи згадані вище наукові результати, а також аналізуючи тенденції аудиту, які проявляються у тлумаченнях Міжнародної федерації бухгалтерів, у міжнародних стандартах аудиту (*дали* – МСА), можна констатувати окремі зміни в частині розширення споживачів результатів аудиту. Так, у МСА 260 «Повідомлення інформації з питань аудиту найвищому управлінському персоналові» 2006 р. видання (*дали* – р. в.) [15] зазначалося, що результати аудиту представлялися лише управлінському персоналу, а починаючи з 2012 р. – і тим, кого наділено найвищими повноваженнями, і управлінському персоналу [16]. Окрім розширення споживачів аудиту, за вказаний період розширено і межі самої інформації, яку необхідно представляти (у частині розкриття недоліків внутрішнього контролю) – *табл. 1*. Зазначаючи зміни та корективи щодо реалізації результатів аудиту, які знайшли своє відображення у МСА, необхідно підкреслити, що у МСА 260 «Повідомлення інформації з питань аудиту тим,

кого наділено найвищими повноваженнями» 2012 р. в. [16] відбулось уточнення та конкретизація термінів відносно тих, кого наділено найвищими повноваженнями і управлінським персоналом порівняно з МСА 260 «Повідомлення інформації з питань аудиту найвищому управлінському персоналові» 2006 р. в.

Безперечно, зазначена трансформація і змісту, і форми даного МСА позитивно впливає на однозначність тлумачення того, кому інформацію потрібно повідомляти. Крім того, що у МСА конкретизується, кому аудитор повинен повідомляти інформацію про результати аудиту, позитивною тенденцією є те, що МАС також визначають, які саме питання в таких повідомленнях обов'язково повинні бути. Серед іншого зазначається, що аудитор повинен своєчасно повідомляти тих, кого наділено найвищими повноваженнями, у письмовій формі, якщо усного повідомлення інформації було недостатньо. У повідомленні обов'язково додаються дані про відповідальність аудитора; запланований час та обсяг аудиту; наводяться значущі результати аудиту та підтверджується незалежність аудитора.

Визначаючи питання, які необхідно обов'язково повідомити тому, хто у суб'єкта господарювання наділений найвищими повноваженнями, аудитор обов'язково повинен їх підтвердити достатніми та прийнятними доказами. На стадії узагальнення результатів аудиту необхідно оцінити інформацію, яка впливає або може представляти приховану загрозу для суб'єкта господарювання, та, відповідно, врахувати: наявність чи відсутність пов'язаних осіб (МСА 550 «Пов'язані сторони»); наявність певних подій, що відбуваються після дати фінансової звітності, та відповідальність аудитора, що стосується подальших подій (МСА 560 «Подальші події»); ймовірність безперервності діяльності суб'єкта

Зміни у трактуванні того, кому необхідно повідомляти інформацію з питань аудиту відповідно до МСА

№ з/п	МСА 260	
	2006 р. в. [15]	2013 р. в. [16]
	«Повідомлення інформації з питань аудиту найвищому управлінському персоналові»	«Повідомлення інформації з питань аудиту тим, кого наділено найвищими повноваженнями»
1	Аудитор повинен повідомляти інформацію з питань аудиту, яку виявлено під час аудиторської перевірки фінансових звітів і яка має значення для управління, найвищому управлінському персоналові суб'єкта господарювання	Ті, кого наділено найвищими повноваженнями – особа (особи) чи організація (організації) (наприклад, установа, що виконує функції довіреної особи), які відповідають за нагляд за стратегією суб'єкта господарювання. Така відповідальність охоплює також нагляд за процесом фінансової звітності
2	Аудитору слід встановити осіб, що належать до найвищого управлінського персоналу, яким слід повідомляти інформацію з питань аудиту, що має значення для управління	Управлінський персонал – особа (особи), які несуть адміністративну відповідальність за ведення діяльності суб'єкта господарювання. Для деяких суб'єктів господарювання в деяких юрисдикціях до складу тих, кого наділено найвищими повноваженнями, можуть входити члени ради керуючих або власник-менеджер
3	Якщо управлінська структура суб'єкта господарювання чітко не визначена, або не можна чітко визначити найвищий управлінський персонал через обставини завдання або законодавство, то аудитор узгоджує із суб'єктом господарювання, кому треба повідомляти важливу для управління інформацію з питань аудиту	У деяких випадках всі ті, кого наділено найвищими повноваженнями, беруть участь в управлінні суб'єктом господарювання, наприклад, у разі малого бізнесу, коли єдиний власник управляє суб'єктом господарювання і більше ніхто не виконує ролі управління

господарювання відповідно до тієї гіпотези, що він (суб'єкт) продовжує ведення бізнесу в передбачуваному майбутньому (МСА 570 «Безперервність»).

З 2006 р. по 2013 р. відбулись важливі зміни у регламентації Міжнародної федерації бухгалтерів стосовно того, хто є пов'язаними особами та які наслідки це має для суб'єкта господарювання. Так, у МСА 550 «Пов'язані сторони» 2013 р.в. порівняно з 2006 р.в. (МСА 550 «Зв'язані сторони») відбулось уточнення характеру відносин щодо пов'язаних сторін, а також їх вплив на фінансову звітність. Раніше, у виданні 2006 р. йшлося про те, що аудитор повинен виконати аудиторські процедури, призначені для отримання достатніх та відповідних аудиторських доказів щодо виявлення зв'язаних сторін і розкриття інформації про них управлінським персоналом та впливу суттєвих операцій зі зв'язаною стороною на фінансові звіти. У діючому МСА прямо вказується на відповідальність аудитора за ризики суттєвого викривлення у зв'язку з відносинами та операціями з пов'язаними сторонами.

З метою забезпечення об'єктивної оцінки інформації, яка отримана за результатами аудиторської перевірки, аудитор, окрім оцінки операцій з пов'язаними сторонами, повинен також оцінити події після дати балансу та вірогідність безперервного функціонування суб'єкта господарювання. Визначення та зміст поняття «подальші події» надається в МСА 560 «Подальші події» (табл. 2).

Як і з більшості концептуальних питань обліку та аудиту, у вітчизняній практиці змістовна регламентація даного поняття не уніфікована. Так, окрім МСА, це поняття розкривається у П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», МСБО 10 «Події після дати балансу» тощо (табл. 3). Подальші події (події після звітної дати) визначаються як події або угоди, які

мали місце після дати складання фінансової звітності, але до дати аудиторського висновку, які суттєво впливали на фінансові показники і, можливо, вимагали коригування.

Події після дати балансу стосуються відображення у фінансових звітах сприятливих і несприятливих подій, що відбуваються між датою фінансових звітів та датою затвердження фінансових звітів до публікації [17]. Особливої актуальності оцінка аудитором подальших подій набуває на тих суб'єктах господарювання, де керівництво має можливість здійснити обман чи шахрайські дії, плануючи проведення аудиту перед здійсненням самих таких дій. Важливо, що саме синергія внутрішнього та зовнішнього аудиту суттєво зменшує вірогідність зазначених загроз та підвищує обґрунтованість аудиторської думки.

Аналізуючи нормативне забезпечення оцінки подальших подій в аудиті, можна виявити позитивну тенденцію, яка полягає в тому, що юридичне підґрунтя вітчизняного аудиту має певну правову прерогативу над МСА в даному питанні, оскільки зазначений стандарт розширює період подальших подій, які повинні бути враховані при наданні аудиторського звіту. Це сприяє більш вищому рівню обґрунтованості сформованої аудиторської думки. Дотримуючись МСА 560, подальші події в аудиторській практиці умовно поділяються відповідно до концептуальної основи фінансової звітності на дві категорії, відповідно до того, коли саме були сформовані умови події, на дату фінансової звітності чи після неї (рис. 2). Такий поділ спрямований на те, щоб аудитор визначив вплив таких подій на думку, висловлену в результуючому аудиторському документі (висновку, звіті).

Зміст повідомлення про результати аудиту відповідно до МСА [16]

№ з/п	Питання та їх зміст відповідно до 260 «Повідомлення інформації з питань аудиту тим, кого наділено найвищими повноваженнями»	
	Питання, яке необхідно визначити у повідомленні	Зміст повідомлення
1	Відповідальність аудитора стосовно аудиту фінансової звітності	1.1. Аудитор повідомляє про те, що несе відповідальність за формулювання та висловлення аудиторської думки щодо фінансової звітності
		1.2. Аудитор повідомляє про те, що аудит фінансової звітності не звільняє управлінський персонал або тих, кого наділено найвищими повноваженнями, від їх відповідальності
2	Запланований обсяг і час аудиту	Надається загальна інформація про запланований обсяг та час аудиту
3	Значущі результати аудиту	3.1. Інформація про якісні аспекти облікових практик, включаючи облікові політики, облікові оцінки та розкриття інформації у фінансовій звітності. При необхідності аудитор надає пояснення
		3.2. Про значні труднощі, які виникають при проведенні аудиту
		3.3. Якщо всі ті, кого наділено найвищими повноваженнями, не беруть участі в управлінні суб'єктом господарювання:
		3.3.1. Значні питання, які виникають внаслідок аудиту, які обговорювались з управлінським персоналом
		3.3.2. Письмові запевнення, про які аудитор зробив запит
3.4. Інші питання		
4	Незалежність аудитора	4.1. Про те, що аудиторська група додержується відповідних етичних вимог
		4.2.1. Інформація про загальні гонорари аудиторської фірми для оцінки впливу послуг на незалежність аудитора
		4.2.2. Про відповідні застережні заходи для усунення ідентифікованих загроз незалежності чи зменшення їх до прийнятного рівня

Таблиця 3

Змістовне наповнення поняття «подальші події»

№ з/п	Інформаційне джерело	Змістовне наповнення поняття
1	МСА 560 «Подальші події»	Подальші події – це ті, що відбуваються у період між датою фінансової звітності та датою аудиторського звіту, і факти, які стають відомими аудитору після дати аудиторського звіту
2	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»	Події після дати балансу – події, які відбуваються між датою балансу і датою затвердження керівництвом фінансової звітності, яка підготовлена для опублікування, котре впливає або може впливати на фінансовий стан, результати діяльності і рух коштів суб'єкта господарювання
3	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 10 «Події після дати балансу»	Події після звітного періоду – це сприятливі та несприятливі події, які відбуваються з кінця звітного періоду до дати затвердження фінансової звітності до випуску

Аудитору, відповідно, потрібно виконати всі необхідні процедури, які надають впевненість у тому, що він розглянув та врахував всі події, які мало місце в період з дати фінансової звітності до дати аудиторського висновку, та було виконано необхідне коригування у розкритті інформації. МСА 560 «Подальші події» вимагає від аудитора внесення до аудиторського висновку обов'язково пояснювального параграфу, який повинен містити посилання на примітку до фінансової звітності, в якій розкривається причина змін (коректив) до фінансової звітності.

Подальші події щільно пов'язані з таким важливим для аудитора питанням, як оцінка безперервності діяльності суб'єкта господарювання, яка, у свою чергу, може розглядатися як впевненість в тому, що суб'єкт госпо-

дарювання функціонує ефективно. Здійснюючи оцінку безперервності діяльності суб'єкта господарювання, згідно з МСА 570 «Безперервність» [16, с. 584–601], аудитор визначає, чи є в наявності свідчення про порушення принципу безперервності: відмова суб'єкту господарювання в наданні кредитів, банкрутство великих дебіторів, відмова постачальників у наданні відтермінованого платежу тощо, а також те, чи вплинули відповідні факти на складання фінансової звітності (табл. 4).

ВИСНОВКИ

Таким чином, вивчаючи події та явища, які свідчать або спростовують загрозу припинення діяльності суб'єкта господарювання, аудитор отримує певні ауди-

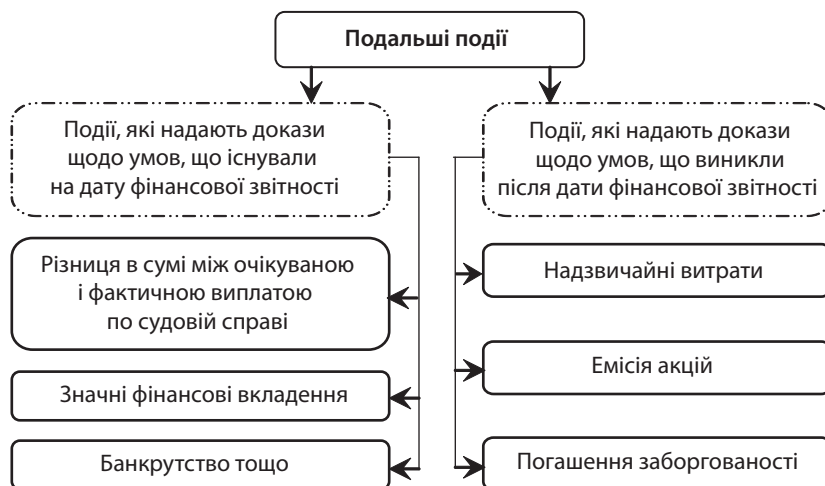

Рис. 2. Класифікація подальших подій відповідно до МСА 560 «Подальші події» [16, с. 572 – 583]

Таблиця 4

Події (умови), які ставлять під сумнів припущення про безперервність діяльності суб'єкта господарювання відповідно до МСА

№ з/п	Вид події (умови) та її зміст		
	Фінансова	Операційна	Інша
1	Чисте зобов'язання або чиста позиція поточного зобов'язання	Наміри ліквідувати суб'єкт господарювання або припинити операції	Недотримання вимог до рівня капіталу або інших статутних вимог
2	Позики з фінансовим строком, погашення яких наближається, за відсутності реальних перспектив пролонгації або погашення; або надмірна залежність від короткострокових позик для фінансування довгострокових активів	Втрати провідного управлінського персоналу без його заміни	Незавершені судові або регулятивні провадження проти суб'єкта господарювання, які, якщо вони будуть задоволені, можуть призвести до претензій, виконання яких суб'єктом господарювання малоймовірно
3	Ознаки скасування фінансової допомоги кредиторами; негативні грошові потоки від операційної діяльності, про які свідчить історична або прогнозна фінансова звітність	Втрата основного ринку, основного клієнта (клієнтів), права привілею, ліцензії або основного постачальника	Зміни в законодавчому чи нормативному акті або урядовій політиці, які, за очікуванням, негативно вплинуть на суб'єкт господарювання
4	Негативні основні фінансові коефіцієнти	Труднощі з робочою силою	Відсутність страхування чи неповне страхування від ризику катастроф
5	Суттєві операційні збитки або значне зменшення вартості активів, що використовуються для генерування грошових потоків	Нестача важливих ресурсів	
6	Борги або припинення виплати дивідендів; нездатність вчасно платити кредиторам	Поява більш успішного конкурента	
7	Нездатність виконувати умови угод про позики		
8	Перехід з операції у кредит на операції з постачальниками, які оплачуються при доставці		
9	Нездатність отримати фінансування для розробки нових основних продуктів або інші суттєві інвестиції		

торські докази, на базі яких він робить висновок щодо існування суттєвої невизначеності, яка стосується подій або умов, які окремо або в сукупності можуть поставити під значний сумнів здатність зазначеного суб'єкта безперервно продовжувати свою діяльність. Професійне судження аудитора, зрештою, вплине на думку користувачів інформації та на управлінські рішення, прийняті на

основі не лише фінансової звітності, а й результатів аудиту, незалежної професійної думки аудитора, сформованої в узагальнюючому аудиторському документі (висновку, звіті). В умовах синергії внутрішнього та зовнішнього аудиту ґрунтовного вивчення вимагають низка концептуальних для аудиту питань, серед яких особливе місце належить пов'язаності осіб та безперервності діяльності

суб'єкта господарювання з причини можливості отримання гарантій достатньо високого рівня. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Галасюк В. В.** Роздуми про можливі шляхи подальшого розвитку аудиту в Україні / В. В. Галасюк, Н. В. Галасюк // *Аудитор України*. – 2011. – № 8 (191). – С. 22 – 33.
2. **Давидов Г. М.** Аудит: теорія і практика : монографія / Г. М. Давидов. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2006. – 324 с.
3. **Давидов Г. М.** Формування теоретичних основ аудиту : автореф. ... д-ра екон. наук / Г. М. Давидов. – К., 2006. – 28 с.
4. **Дмитренко І. М.** Концепція розвитку аудиту корпоративних систем : монографія / І. М. Дмитренко. – К. : ТОВ «Кондор-Видавництво», 2013. – 364 с.
5. Концепція незалежності: зовнішній і внутрішній аудит : монографія / Н. С. Шалімова, О. А. Магопець, М. С. Письменна, Ю. А. Бондар, В. М. Іванков, Ю. В. Табенська ; за заг. редакцією І. К. Дрозд. – К. : ТОВ «Видавництво «Сова», 2012. – 240 с.
6. **Дорош Н. І.** Методологічні та організаційні аспекти аудиту : автореф. ... д-ра екон. наук / Н. І. Дорош. – К., 2004. – 38 с.
7. **Каменська Т. О.** Внутрішній аудит. Сучасний погляд : монографія / Т. О. Каменська. – К. : Інформ.-аналіт. агентство, 2010. – 499 с.
8. **Макеєва О.** Суспільний нагляд в аудиті: виклики для України та майбутні стратегічні рішення Європейської комісії / О. Макеєва // *Бухгалтерський облік і аудит*. – Київ : Екаунтинг, 2010. – № 12. – С. 44 – 49.
9. Аудит (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) : підручник / В. В. Немченко, О. Ю. Редько, К. О. Редько та ін. ; за ред. проф. В. В. Немченка. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 540 с.
10. **Петрик О. А.** Аудит: методологія і організація : монографія / О. А. Петрик. – К. : КНЕУ, 2003. – 260 с.
11. **Проскуріна Н. М.** Процедурне забезпечення аудиту. Теорія та практика : монографія / Н. М. Проскуріна. – К. : ДП «Інформ.-аналіт. Агентство», 2011. – 739 с.
12. **Редько О. Ю.** Аудит в Україні. Морфологія : монографія / О. Ю. Редько. – К. : Інформаційне-аналітичне агентство, 2008. – 493 с.
13. **Сметанко О. В.** Проблеми і перспективи розвитку внутрішнього аудиту в акціонерних товариствах України : монографія / О. В. Сметанко ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2014. – 461 с.
14. **Шалімова Н. С.** Соціально-економічні аспекти аудиту: теорія і практика : монографія / Н. С. Шалімова. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. – 672 с.
15. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики. – К. : ТОВ «ІАМЦ АУ «СТАТУС», 2006. – 1152 с.
16. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг : у 2 ч. – К. : Міжнародна федерація бухгалтерів – Аудиторська палата України. – К., 2013. – 1384 с.
17. **Никонович М. О.** Організація і методика аудиту : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / М. О. Никонович, К. О. Редько, О. А. Юр'єва ; за ред. Є. В. Мниха. – К. : КНТЕУ, 2009. – 472 с.

REFERENCES

- Davydov, H. M. *Audit: teoriia i praktyka* [Audit: Theory and Practice]. Kirovohrad: Imeks-LTD, 2006.
- Davydov, H. M. "Formuvannia teoretichnikh osnov auditu" [Formation of the theoretical foundations of the audit]. *Avtoref. dis. ... d-ra ekon. nauk*, 2006.
- Dmytrenko, I. M. *Kontsepsiia rozvytku auditu korporatyvnykh system* [The concept of corporate audit systems]. Kyiv: Kondor-Vydavnytstvo, 2013.

Dorosh, N. I. "Metodolohichni ta orhanizatsiini aspekty audytu" [Methodological and organizational aspects of the audit]. *Avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk*, 2004.

Halasiuk, V. V., and Halasiuk, N. V. "Rozdumy pro mozhyly shliakhy podalshoho rozvytku audytu v Ukraini" [Reflections on possible ways of further development of audit in Ukraine]. *Audytor Ukrainy*, no. 8 (191) (2011): 22-33.

Kamenska, T. O. *Vnutrishnii audit. Suchasnyi pohliad* [Internal audit. The modern view]. Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo, 2010.

Makeieva, O. "Suspilnyi nahliad v audyti: vyklyky dlia Ukrainy ta maibutni stratehichni rishennia IEvropeiskoi komisii" [Public oversight in auditing: Challenges for Ukraine and future strategic decisions of the European Commission]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 12 (2010): 44-49.

Mizhnarodni standarty audytu, nadannia vpevnenosti ta etyky [International Standards on Auditing, Assurance and Ethics]. Kyiv: STATUS, 2006.

Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnykh posluh [International standards of quality control, audits, reviews, other assurance and related services]. Kyiv: Mizhnarodna federatsiia bukhhalteriv – Audytorska palata Ukrainy, 2013.

Nemchenko, V. V. et al. *Audit (Osnovy derzhavnoho, nezalezhnogo profesiinoho ta vnutrishnyoho audytu)* [Audit (Principles of public, professional and independent internal audit)]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2012.

Nykonovych, M. O. et al. *Orhanizatsiia i metodyka audytu* [The organization and methodology of the audit]. Kyiv: KNTEU, 2009.

Petryk, O. A. *Audit: metodolohiia i orhanizatsiia* [Audit: methodology and organization]. Kyiv: KNEU, 2003.

Proskurina, N. M. *Protsedurne zabezpechennia audytu. Teoriia ta praktyka* [Procedural software audit. Theory and Practice]. Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo, 2011.

Redko, O. Yu. *Audit v Ukraini. Morfolohiia* [Audit in Ukraine. Morphology]. Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo, 2008.

Shalimova, N. S. et al. *Kontsepsiia nezalezhnosti: zovnishnii i vnutrishnii audit* [The concept of independence: external and internal audit]. Kyiv: Sova, 2012.

Shalimova, N. S. *Sotsialno-ekonomichni aspekty audytu: teoriia i praktyka* [Socio-economic aspects of the audit: Theory and Practice]. Kirovohrad: Imeks-LTD, 2012.

Smetanko, O. V. *Problemy i perspektyvy rozvytku vnutrishnyoho audytu v aktsionernykh tovarystvakh Ukrainy* [Problems and prospects of internal audit in joint stock companies in Ukraine]. Kyiv: KNEU, 2014.